

Ülevaade riikliku lennuettevõtte Nordica tegevusest

Ermo Liedemann
Riigikontrolli analüüsiosakonna vanemaudiitor

Riigikogu riigieelarve kontrolli erikomisjon
25. oktoober 2023

Ülevaate eesmärk ja auditeeritavad

- Kas selleks, et Eestist ja Eestisse saaks lennata, peab riik omama lennufirmat?
- Auditeeritud asutused:
 - Majandus- ja Kommunikatsiooniministeerium (MKM)
 - AS Nordic Aviation Group (Nordica)
 - OÜ Transpordi Varahaldus (TVH)
 - Rahandusministeerium (RAM)
- Teabe saamine osutus aeganõudvaks: kirjalik materjal seisuga jaanuar 2023 ja suuline info seisuga aprill 2023.

Ülevaate põhiküsimused

- Kuidas on riik omanikuna seitse aastat Nordica ja TVH tegevust suunanud ja mida ettevõtetelt oodanud?
- Kas Nordical ja TVH-l on õnnestunud omaniku seatud eesmäärke täita?
- Kas riigi jätkamine lennundusäris on põhjendatud?

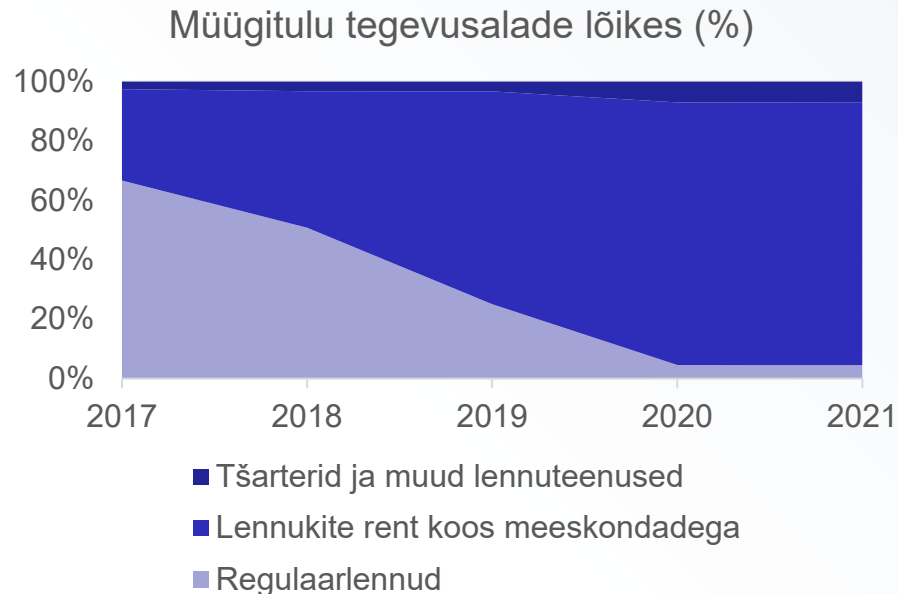

Riigikontrolli tähelepanekud (1)

- Riik asutas Nordica ja TVH 2015. aastal 72,7 miljoni euro eest.
- Suunis lennata Tallinnast osutus majanduslikult tupikteeks ja 2018. aasta sügiseks oli Nordical riigi antud raha sisuliselt otsas.
- 2019 lõpetas Nordica lennud Tallinnast ja tõusis küsimus, kas riik vajab lennufirmat, mis Eestist ei lenda, kuid mõttevahetus vaibus.

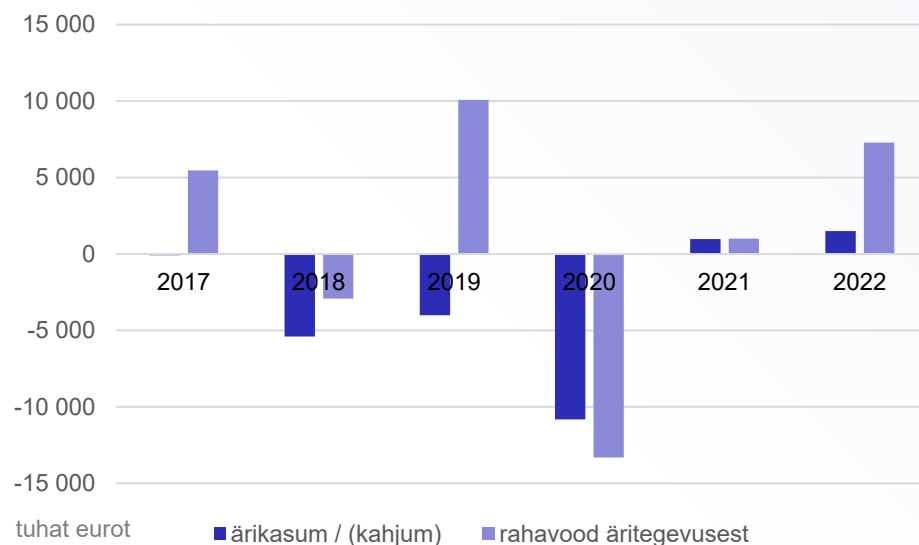
Riigikontrolli tähelepanekud (2)

- Nordica otsis Tallinnast kahjumiga lendamise kõrvale teenimisvõimalusi, rentis lennukeid ja meeskondi teistele lennufirmadele.
- Juhatus tõstatas korduvalt strateegia uuendamise teema. Selleni jõuti alles sügisel 2020, koos riigiabiga.
- Nõukogu ja osalust valitsev minister ei läinud kaasa Nordica juhtide sooviga vaagida Tallinnast lendamise perspektiivikust.

Riigikontrolli tähelepanekud (3)

- August 2019 – juuli 2021 viisid rahandusministrid Nordica omamise teema neljal korral valitsusse. Nähtavaid tegevusi ei järgnenud.
- Oktoobris 2020 sai Nordica riigilt pankroti vältimiseks 22 + 8 miljonit eurot.
- Euroopa Komisjon fikseeris riigiabi luba andes, et Nordica ei tohi kahjumlikke liine opereerida.
- Nordical oli majanduslikult raske juba enne koroonat.

Riigikontrolli tähelepanekud (4)

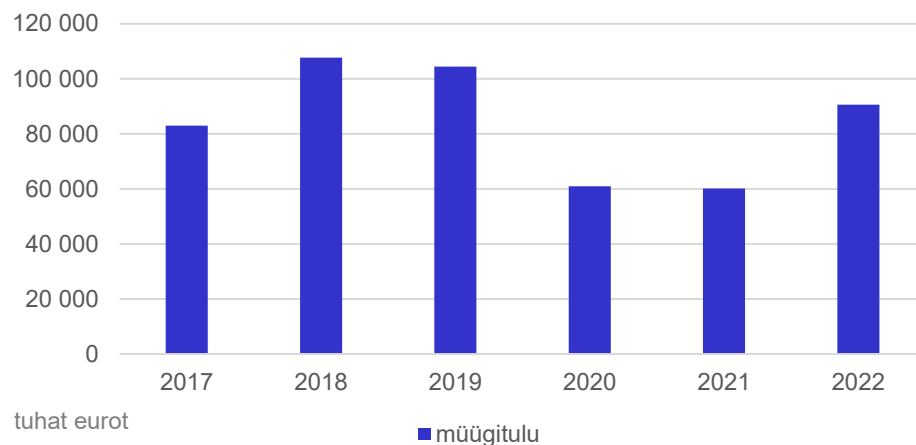
- Omanik andis ülesande ka pärast Tallinnast lendude lõpetamist tagada Eestile vajalikud lennuühendused. Kuid selge pole,

- millised liinid need on;
- kas ja millistel tingimustel oleks Nordical võimalik suunist täita (lennukid on hõivatud);
- mis peaks konkurentsiolukorras muutuma, et tekiks vajadus ja võimalus taas Tallinnast lennata.

Riigikontrolli tähelepanekud (5)

- MKM märtsis 2023 Riigikontrollile: lennundusturg toimib ka Nordicata, konkurendid jälgivad ja tegutsevad aktiivselt. Loodame veenda valitsust ja saada loa ettevõtte võõrandamiseks.
- Varasemad arutelud on olnud üldsõnalised, ebaselge, kas või millal valitsus Nordica võõrandamise küsimuse otsustab.
- MKMi ja RAMi esindajatel erinevad eelistused, kuidas võiks ettevõtteid võõrandada.
- Nüüd on Nordica majandusolukorra halvenemisega asjaolud oluliselt muutunud.

Riigikontrolli soovitused kliimaministrile:

- esitada pärast Nordica erikontrolli tulemuste selgumist ja majandustegevuse stabiliseerimist (ja neist sõltuvalt) Vabariigi Valitsusele otsustamiseks ettepanek Nordica ja TVH või nende baasil loodava valdusettevõtte võõrandamise kohta;
- (kuni Nordica võõrandamiseni) määrata omanikuootustes kindlaks, milliste asjaolude ilmnemise korral peab Nordica asuma tagama lennuühendusi Eesti ja Euroopa / muu maailma vahel;
- tagada, et Nordical ja TVH-l oleks tegutsemisperioodi igal ajahetkel omaniku kinnitatud ootused ja äriühingu nõukogu heaks kiidetud strateegia, ning äriühingu nõukogu hindaks regulaarselt strateegia elluviimist ja ettevõtte tegevuse vastavust omaniku ootustele.

Kokkuvõtteks

- Nordica ja TVH ei ole riigile strateegiliselt vajalikud äriühingud, puudub arusaadav avalik huvi ning argumente nende omamiseks napib.
- Riik ei ole osutunud piisavalt oskuslikuks ja huvitatud omanikuks nii keerulises ärivaldkonnas nagu lennundus.
- Riigikontroll soovib pärast erikontrolli tulemusi otsustada: kas võõrandada Nordica ja TVH koos või eraldi, osaliselt või täielikult.